

УДК 327(510+540)(045)

В.О. Бурлаченко, А.В. Трофименко

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ РЕСПУБЛІКОЮ ІНДІЯ ТА КНР

У статті представлено аналіз розвитку двосторонніх відносин між Індією та КНР за період з 1950 р., коли були встановлені дипломатичні відносини, до сучасності. Авторами розглянуто процес формування політичного діалогу між країнами, встановлено основні його чинники. Визначено проблемні питання, які виникли між країнами на початку 1960-х рр., досліджено причини, перебіг та наслідки індійсько-китайської прикордонної війни. Розглянуто особливості налагодження двосторонніх відносин від конфліктного протистояння до стратегічного партнерства в XXI ст. На основі проведеного аналізу було запропоновано умовний поділ відносин між Індійською Республікою та КНР на основні етапи розвитку.

Ключові слова: Республіка Індія, Китайська Народна Республіка (КНР), Конференція в Бандунзі, «лінія Макмагона», прикордонна війна, стратегічне партнерство.

З початку XXI століття відбувалося помітне підвищення міжнародної ролі азійського регіону, перш за все двох країн, що швидко розвиваються, – КНР та Республіки Індії, спостерігається зміцнення їх політичних і економічних позицій на світовій арені. Відносини між цими потужними державами сьогодні регіонально та глобально впливають на розвиток міжнародних відносин в цілому.

У Китаї і Індії проживає 2 мільярди 570 мільйонів чоловік, розвиток двох країн зачіпає, таким чином, близько однієї третини людства. Країни мають величезний людський, природний, економічний, військово-стратегічний потенціал. Ці дві держави пов'язані низкою спільних інтересів на світовій арені, співпрацюють в рамках таких міжнародних організацій, як БРІКС, ШОС, «Трикутник Росія – Індія – Китай». Двосторонній товарообіг щорічно зростає дуже швидкими темпами. Проте сьогодні в китайсько-індійських відносинах існують елементи як співробітництва, так і суперництва.

Досі невирішеними у двосторонніх відносинах залишаються такі питання, як збереження індійсько-китайського територіального питання; швидке зростання і переозброєння китайської армії; посилення впливу Китаю в Індійському океані;

будівництво опорних пунктів і морських портів навколо Індії; співпраця Китаю і Пакистану в економічній і військовій сферах. Індія в свою чергу теж нарощує бойову міць своїх військово-морських сил, створює нові морські порти на своїй території і за її межами; нарощує економічну активність в Індійському океані; активно розвиває військово-морське співробітництво з США. Йде зіткнення інтересів Індії та Китаю в Азії, де кожна з двох сторін прагне домінувати в цьому регіоні.

З огляду на вищеозначене, для більш глибокого розуміння специфіки відносин між цими країнами великий науковий інтерес представляє дослідження формування та розвитку двосторонніх відносин, виокремлення в них основних етапів.

Об'єктом даного дослідження є індійсько-китайські відносини, предметом виступають основні етапи розвитку цих відносин з моменту їх встановлення до сьогодення. Метою даної статті є встановлення основних етапів розвитку відносини між Індійською Республікою та КНР.

Зазначена тематика довгий час привертає увагу науковців. Аспекти цієї проблеми знайшли відображення в дослідженнях Белокреницького В. Я., Єршова Д. В., Толмачова Ю. О., Кузнецова В. С., Лузяніна С.Г., Лукина А. Терехова В. Ф., Уянасва .В. та інших.

Індія та Китай підтримують стосунки протягом більше 2000 років, дипломатичні відносини між сучасними Індією і Китаєм були встановлені в 1950 році, коли після утворення КНР, прем'єр Державної ради Чжоу Еньлай запропонував встановити дипломатичні відносини з Індією, яка була однією з перших несоціалістичних країн, які визнали китайську Народну Республіку 30 грудня 1949 р. [9].

Завдяки встановленню дипломатичних відносин, дві країни почали співпрацювати в політичній, економічній та культурній сферах. Крім того, відбувався обмін культурними та науковими делегаціями між двома державами. У перші роки існування КНР китайське керівництво досягло великих успіхів в політичному і соціальному розвитку. Великий внесок у зміцнення дружніх відносин між Індією і Китаєм внесла підтримка Дж. Неру з питання про права Китаю в Організації Об'єднаних Націй. У 1950 р. індійська делегація підтримала пропозицію СРСР про те, щоб допустити КНР в ООН. Індія кілька разів виступала з критикою позиції США, яка була проти участі КНР в організації.

Для керівництва КНР потрібно було мирне співіснування з сусідами, зокрема з Індією. Це було співзвучно суспільній свідомості народу Індії, де традиційно сповідують заповіді буддизму і практику неприйняття насильства в політичній боротьбі. Боротьба за мир з антиімперіалістичним акцентом виступало в якості ідейної основи спільних дій КНР та Індії [10].

КНР і Індія виступили за створення нового світового порядку, принципово відмінного від того, який був створений західними країнами та не враховував інтереси народів афро-азіатського ареалу. Створення нового порядку було не миттєвою справою. Конкретні кроки в цьому напрямку робилися на азіатському континенті, там, де ще залишалися анклавні колоніалізму. Вони зберігалися і в Індії і в Китаї. У першій вони постають, перш за все, у вигляді португальської колонії Гоа. Для Китаю – це Гонконг і проблема воз'єднання Тайваню.

21 червня 1951 р Індія клопотала за членство КНР в ЮНЕСКО. У листопаді 1956 р. Індія запропонувала обговорити питання про представництво КНР в ООН. 14 вересня 1957 р. представник Індії в ООН направив лист генеральному секретарю ООН про необхідність включити питання про членство КНР до порядку 12-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Взаємовідносини Республіки Індія та КНР в першій половині 1950-х рр. були зразком співпраці між країнами з різним типом політичного устрою. А гасло «Хінді-

Чіні бхай-пай» – «індієць і китаєць – брати навек» став емоційною квінтесенцією атмосфери того періоду [13].

Індія і Китай брали активну участь у скликанні та проведенні Конференції в Бандунзі 18 квітня 1955 року. Конференція визначила розвиток китайсько-індійських відносин [6].

Однак, не дивлячись на успішний старт у відносинах, наприкінці 50-х років відбувається різке охолодження китайсько-індійських відносин. Це пов'язано з тим, що Китай і Індія прийшли в безпосереднє зіткнення на значних ділянках гімалайського кордону. Така ситуація викликала загострення прикордонної суперечки, що призвело до нарощування збройних сил і конфлікту на китайсько-індійському кордоні. У липні-серпні 1954 р. вперше відбувся обмін нотами, в яких уряд Китаю звинуватив Індію в проникненні її збройного загону на територію Тибету в районі перевалу Ніті. Індійська сторона у відповідь стверджувала, що її загін перебував виключно на території, що належить Індії і звинуватила китайську сторону в тому, що тибетські чиновники спробували перетнути кордон Індії [1].

У 1956 р. Комуністична партія Китаю почала соціальні реформи в Тибеті. З 1959 р. відносини між Індією і Китаєм вкрай загострилися. У березні спалахнули антикитайські повстання в Тибеті. Туди були введені китайські війська, щоб придушити повстання. Китайці руйнували храми, монастирі, вилучали землі для китайських переселенців в Тибеті. Після придушення повстання тибетського народу, Далай-лама XIV і його наближені втекли з Тибету до Індії [9].

Дж. Неру звинуватив Китай в порушенні угоди про автономію Тибету. Індійський правитель почав зміцнювати збройні сили вздовж кордону з Китаєм, що призвело до збройних сутичок. У 1959 р. Китай став претендувати на території Аруначал Прадеш і район Аксай Чін і вважав «лінію Макмагона» незаконним кордоном. 14 лютого 1961 р Дж. Неру виступив з доповіддю з питання індійсько-китайського кордону і заявив, що КНР незаконно окупувала частину індійської території і Індія буде відстоювати традиційну межу між двома країнами [1].

В цілому, згідно з індійськими даними, з червня 1955 по липень 1962 року в районі кордону сталося понад 30 збройних конфліктів. У 1962 р індійсько-китайська прикордонна суперечка перейшла у стадію війни, в якій китайські війська здобули перемогу. Район Аксай Чін перейшов до Китаю, хоча формально цей перехід не був визнаний міжнародною спільнотою [8].

Китайсько-індійська прикордонна війна призвела до ускладнення відносин між двома країнами. Обидва уряди відкликали своїх послів. І хоча дипломатичні відносини зберігалися, політичні, економічні, торговельні та культурні обміни були припинені.

Одним із наслідків китайсько-індійського прикордонного конфлікту стала нормалізація відносин між Китаєм і Пакистаном [1]. 26 грудня 1962 р. Китай і Пакистан офіційно оголосили про досягнення принципової домовленості про встановлення спільного кордону китайського Синьцзяна і суміжних районів, «оборона яких знаходиться в компетенції Пакистану».

У період правління Індіри Ганді зовнішня політика Індії була спрямована на розширення відносин з США і СРСР, що також перешкоджало зближенню шляхів Індії та Китаю.

Поступово, з кінця 1970-х рр., відносини між Індією і Китаєм знову почали налагоджуватися. Ця зміна була пов'язана з приходом до влади Ден Сяопіна та зміною напрямку зовнішньої політики Китаю. Для нього найважливішим завданням було зміцнити національну економіку, для досягнення цієї цілі слід було утримуватися від конфліктів з сусідами. 12 лютого 1979 року міністр закордонних справ Індії А.Б. Ваджаї відвідав Пекін з офіційним дружнім візитом. Однак переговори в Пекіні

не дали помітних результатів, адже були перервані у зв'язку з китайсько-в'єтнамської війною. В знак солідарності з В'єтнамом індійська делегація на чолі з Ваджаї покинула КНР [3].

Процес нормалізації відносин був притриманий, але не зупинений. 26 червня 1981 року міністр закордонних справ КНР Хуан Хуа прибув в Делі з офіційним дружнім візитом. В ході візиту було досягнуто домовленості про почергове проведення в Делі і Пекіні «регулярних зустрічей офіційних делегацій двох країн для обговорення проблем двосторонніх відносин» [4].

Таким чином, в кінці 80-х рр. період охолодження двосторонніх зв'язків фактично підійшов до завершення, і намітилися умови для їх поступової нормалізації.

Новий етап розвитку міждержавних відносин Китаю і Індії почався в обстановці серйозних політичних змін (в Китаї – закінчення Культурної революції і повернення в політику Ден Сяопіна, в Індії – поразка Індійського національного конгресу на виборах 1977 р.). На поліпшення китайсько-індійських відносин сильний вплив мала розрядка і деідеологізація в світовій політиці. 19-23 грудня 1988 року прем'єр-міністр Індії Раджива Ганді прибув з офіційним візитом до Китаю. Це було найбільшою подією в китайсько-індійських відносинах, візит Раджива Ганді має історичне значення, він зіграв істотну роль в процесі нормалізації відносин між двома азіатськими гігантами.

Важливою подією в китайсько-індійських відносинах став перший після 31 року перерви візит глави уряду КНР Лі Пена в Індію (11-16 грудня 1991 р.). Керівники двох країн після переговорів підписали спільне комюніке, в якому сторони підтвердили намір за допомогою дружніх консультацій скоріше досягти взаємоприйнятної способу вирішення прикордонного питання. Індія знову підтвердила, що Тибет є автономною частиною КНР, а Лі Пен висловився за вирішення кашмірського питання на двосторонній основі між Індією і Пакистаном. Надалі, було проведено ще кілька «раундів» індійсько-китайських переговорів з прикордонного питання. У 1993 р. було підписано «Угоду про підтримку миру і спокою в прикордонних районах уздовж лінії фактичного контролю». А в 1996 році було підписано «Угоду про створення заходів довіри у військовій області на лінії фактичного контролю в районах китайсько-індійського кордону» [2].

Проте відносинам між Китаєм і Індією було завдано серйозної шкоди, коли 11 і 13 травня 1998 р. Індія провела п'ять підземних ядерних випробувань, поширивши версію про «китайську загрозу» як привід для розвитку ядерних озброєнь. Ядерні вибухи в Індії і Пакистані отримали вкрай негативну оцінку в ООН, яка закликала обидві держави негайно припинити ядерні програми і підписати Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ДВЗЯВ) [14]. Китай, як постійний член Ради Безпеки, активно підтримував позицію ООН, через що розвиток китайсько-індійських відносин було призупинено і тільки в березні 2000 р. Китай і Індія вперше вступили в діалог з питань безпеки.

Контакти між політичними лідерами двох країн змогли надати унікальні імпульси поліпшенню відносин. До них відноситься, наприклад, візит до Індії в січні 2002 р. в самий розпал кашмірської кризи прем'єра Держради КНР Чжу Жунцзі, який провів переговори з прем'єр-міністром Індії А.Б. Ваджаї [7]. Візит показав, що китайська сторона намагалася зменшити негативний вплив ядерних випробувань на китайсько-індійські відносини і продовжувати просування співпраці двох країн в різних сферах.

З 22 по 27 червня 2003 року прем'єр-міністр Індії Атал Біхарі Ваджаї відвідав Китай. Китайсько-індійські відносини вступили у новий етап розвитку, заявив в Пекіні прем'єр Держради КНР Вень Цзябао під час переговорів з прем'єр-міністром Індії. За підсумками переговорів було підписано 9 спільних китайсько-індійських документів, серед них «Декларація КНР і Індії про принципи відносин і всебічного

співробітництва». Офіційний представник МЗС КНР Кун Цюань назвав її «позитивним, взаємовигідним і збалансованим» документом [12]. У Декларації індійський уряд вперше чітко і офіційно визнає, що Тибет є частиною території Китаю, а також підтвердив неприпустимість антикитайської діяльності тибетців на території Індії.

У відповідь Китай погодився відкрити в Гімалаях на кордоні з Індією два прикордонні переходи. Один з них розташований в штаті Сіккім, приналежність якого Індії до цього не була визнана Пекіном.

У відносинах між Китаєм і Індією стався новий великий крок, після офіційного візиту 9-12 квітня 2005 року в Делі прем'єра Держради КНР Вень Цзябао і його переговорів з індійським прем'єр-міністром М. Сінгхом обидва політики оголосили про встановлення між країнами «стратегічного партнерства». У червні 2003 року глави урядів Китаю та Індії призначили спеціальних представників з прикордонного питання для обговорення політичних керівних принципів і рамок рішення прикордонного питання. Під час візиту Вень Цзябао в Індію, сторони уклали «Угоду про керівні політичні принципи рішення прикордонного питання». З метою якнайшвидшого вирішення проблем Індія і Китай висловили готовність піти на перегляд своїх позицій і в якості першої поступки КНР вперше визнав Сіккім частиною Індії. Вень Цзябао провів переговори з Манмоханом Сінгхом. За підсумками переговорів сторони підписали 11 документів, що стосуються взаємодії в сферах залізничного транспорту, житлового будівництва, геофізики, управління земельними ресурсами, традиційної медицини, культури та ін. Головним з документів стала політична декларація під назвою «Спільне бачення XXI століття КНР і Республіки Індія». У цьому документі Пекін і Делі проголосили, що мають намір поглиблювати відносини стратегічного партнерства, що не спрямовані проти третіх країн [15].

У 2010 році святкувалася 60-а річниця з дня встановлення дипломатичних відносин між КНР і Індією. Сторони здійснили ряд взаємних візитів і контактів на високому рівні. Але були і ускладнення, у 2010 р. між країнами відбувся візовий конфлікт, який продемонстрував, що невирішене територіальне питання все ж має негативний вплив на китайсько-індійські відносини.

15-19 грудня 2010 р. Вень Цзябао здійснив державний візит до Індії, цей візит сприяв поглибленню стратегічної взаємодовіри між двома країнами. 13 квітня 2011 року голова КНР Ху Цзіньтао в місті Санья південно-китайської провінції Хайнань зустрівся з прем'єр-міністром Індії М. Сінгхом, який прибув сюди для участі у майбутній (14 квітня) зустрічі керівників країн БРІКС. Сторони домовилися про поглиблення стратегічної співпраці, просуванні спільного розвитку і сприяння миру, стабільності і процвітанню в Азії і в світі в цілому [11]. З 16 по 17 січня 2012 р. в Нью-Делі пройшла 15-а зустріч спеціальних представників Китаю та Індії з прикордонних питань, була підписана «Міжурядова угода Китайської Народної Республіки та Республіки Індія про створення консультативно-координаційного механізму у справах китайсько-індійських прикордонних територій», це сприяє зміцненню співробітництва між двома державами з питання прикордонних територій, а також спільний захист миру і спокою в прикордонних районах двох країн.

Проте, не дивлячись на створення переговорного механізму, продовжується періодична конфронтація між китайськими і індійськими прикордонниками. Сутність постійної появи інцидентів на кордоні полягає в тому, що лінія фактичного контролю офіційно ніколи не була демаркована. Існує чимало спірних місць, які обидві сторони вважають своєю територією, через це патрулі обох країн часто стикаються. Загострення конфронтації на кордоні мало місце в 2013 р., після чого 19-21 травня 2013 року прем'єр Держради КНР Лі Кецянь прибув з офіційним візитом до Індії. Індія була його початковим пунктом першої закордонної поїздки в якості глави китайського уряду [5].

Він провів переговори з прем'єр-міністром Індії М. Сінгхом, у результаті сторони домовилися про заходи зниження напруженості на прикордонних територіях. Також у жовтні 2013 р. було підписано 9 документів про двостороннє співробітництво в сфері транспорту, енергоносіїв, культури, освіти, обміну на місцевому рівні і т. д.

Сьогодні суперництво за регіональне лідерство як об'єктивний фактор продовжує впливати на китайсько-індійські відносини. Однак Пекін і Делі не бажають зіпсувати двосторонні відносини через конкуренцію. Висунувши тезу «в Азії та світі досить простору для розвитку і процвітання Індії та Китаю», обидві країни домовилися відкласти розбіжності і погодилися розвивати партнерство стратегічної співпраці.

Однак, незважаючи на цю заяву, в середині червня 2017 року, в трикутнику, де сходяться кордони Бутану, Індії та Китаю виникла вкрай напружена ситуація. Формальною причиною конфлікту стало будівництво китайцями дороги на плато Доклам. Вона пройде по спірній території, на яку претендують Китай і Бутан. Вузкий коридор Сілігурі, відомий як «Куряча шийка», пов'язує північно-східні індійські штати з «материковою» Індією і тому має важливе стратегічне значення. Бутан звернувся за допомогою до Індії. Делі перекинув до кордону війська. Пекін звинуватив Індію в провокації і порушення кордону.

Роздратування у Китаю викликав і квітневий дозвіл індійських властей зробити тур в прикордонні райони Далай-Ламі та послу США в Індії, що, на думку китайців, є спробою впливати на жителів Тибету. Глобал Таймс (Global Times) підсумувало причину конфлікту – це загальне зростаюче економічне суперництво двох величезних держав, яке виливається і в такі форми.

Таким чином, з моменту встановлення дипломатичних відносин, політичний діалог між Індією і Китаєм розвивався нерівномірно, від конфліктного протистояння до стратегічного партнерства. Умовно можна виділити наступні етапи двосторонньої взаємодії: 1) 1950 – 1954 рр. – встановлення дипломатичних відносин та стратегічного партнерства; 2) 1955 – 1962 рр. період поступового охолодження відносин; 3) 1962 – 1980 рр. прикордонна війна та припинення двостороннього діалогу; 4) 1981 – 2003 рр. – нормалізація співробітництва; 5) з 2003 р. – перехід відносин у стадію «стратегічного партнерства».

Список використаної літератури

1. Границы Китая: история формирования : моногр. / под общ. ред. В. С. Мясникова, Е. Д. Степанова. – Москва : Памятники исторической мысли, 2001. – 469 с. ; Granitsy Kitaya: istoriya formirovaniya : monogr. / pod obshch. red. V.S. Myasnikova, Ye. D. Stepanova. – Moskva : Pamyatniki istoricheskoy mysli, 2001. – 469 s.

2. Душебаев А. Проблемы и перспективы китайско-индийских отношений [Электронный ресурс] / А. Душебаев // Время Востока. – Режим доступа : <http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/52063/> ; Dushebaev A. Problemy i perspektivy kitaysko-indiyskikh otnosheniy [Elektronnyy resurs] / A. Dushebaev // Vremya Vostoka. – Rezhim dostupa : <http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/52063/>

3. Китайско–индийский пограничный конфликт [Электронный ресурс] / сост. Д.В. Ершов // Asia business information for Russians. - Режим доступа : <http://www.abirus.ru/content/564/623/626/11567/11568.html> ; Kitaysko–indiyskiy pogranchnyy konflikt [Elektronnyy resurs] / sost. D. V. Yershov // Asia business information for Russians. - Rezhim dostupa : <http://www.abirus.ru/content/564/623/626/11567/11568.html>

4. К вопросу о китайско-индийской границе. – Пекин : Изд-во литературы на иностранных языках, 1962. – 152 с.

5. Китай и Индия готовы стать новым двигателем мировой экономики – премьер Госсовета КНР [Электронный ресурс] // Жэньминь Жибао. – 2013. – 20 мая. - Режим доступа : <http://russian.people.com.cn/31513/95188/8250451.html> ; Kitay i Indiya gotovy stat novym dvizhitelem mirovoy ekonomiki – premer Gossoveta KNR [Elektronnyy resurs] // Zhenmin Zhibao. – 2013. – 20 maya. - Rezhim dostupa : <http://russian.people.com.cn/31513/95188/8250451.html>

6. Кузнецов В.С. Китайско-индийские отношения 1950-1963 гг. : моногр. / В.С.Кузнецов. – Москва : ИДВ РАН, 2013. – 270 с. ; Kuznetsov V.S. Kitaysko-indiyskie otnosheniya 1950-1963 gg. : monogr. / V. S. Kuznetsov. – Moskva : IDV RAN, 2013. – 270 s

7. Лузянин С. Г. Диалог азиатских гигантов / С. Г. Лузянин // Независимая газетаю. - 2002. - № 5 (18 янв). - С. 15 ; Luzyanin S. G. Dialog aziatskikh gigantov / S.G. Luzyanin // Nezavisimaya gazetayu. - 2002. - № 5 (18 yanv). – S. 15

8. Лукин А. Китай и Индия: 50 лет после войны [Электронный ресурс] / А. Лукин // МГИМО Университет. – Режим доступа : <https://mgimo.ru/about/news/experts/229312/> ; Lukin A. Kitay i Indiya: 50 let posle voyny [Elektronnyy resurs] / A. Lukin // MGIMO Universitet. – Rezhim dostupa : <https://mgimo.ru/about/news/experts/229312/>

9. Насенко Ю. П. Джавахарлал Неру и внешняя политика Индии / Ю. П. Насенко. – Москва : Наука, 1975. – 383 с. ; Nasenko Yu. P. Dzhavakharlal Neru i vneshnyaya politika Indii / Yu. P. Nasenko. – Moskva : Nauka, 1975. – 383 s.

10. Невара А. Индия и КНР активизируют усилия по решению пограничного вопроса [Электронный ресурс] / А. Невара. - Режим доступа : <https://news.mail.ru/politics/13155592> ; Nevara A. Indiya i KNR aktiviziruyut usiliya po resheniyu pogranchnogo voprosa [Elektronnyy resurs] / A. Nevara. - Rezhim dostupa : <https://news.mail.ru/politics/13155592>

11. Председатель КНР Ху Цзиньтао встретился в г. Санья с премьер-министром Индии М. Сингхом // Международное радио Китая. - 2011. – 14 апр. – Режим доступа : <http://russian.cri.cn/841/2011/04/14/1s378196.htm> ; Predsedatel KNR Khu Tszintao vstretilsya v g. Sanya s premer-ministrom Indii M. Singkhom // Mezhdunarodnoe radio Kitaya. - 2011. – 14 apr. – Rezhim dostupa : <http://russian.cri.cn/841/2011/04/14/1s378196.htm>

12. Представитель МИД КНР назвал успешным визит в Китай премьер-министра Индии // Жэньминь Жибао. - 2003. – 25 июня. – Режим доступа : http://russian.people.com.cn/200306/25/rus20030625_76866.html ; Predstavitel MID KNR nazval uspeshnym vizit v Kitay premer-ministra Indii // Zhenmin Zhibao. - 2003. – 25 iyunya. – Rezhim dostupa : http://russian.people.com.cn/200306/25/rus20030625_76866.html

13. Уянаев С. В. Китай-Индия: отношения в начале нового столетия / С. В. Уянаев // Проблемы Дальнего Востока. - 2009. - № 1. - С. 19-30 ; Uyanaev S. V. Kitay-Indiya: otnosheniya v nachale novogo stoletiya / S. V. Uyanyaev // Problemy Dalnego Vostoka. - 2009. - № 1. - S. 19-30.

14. Talbott S. Dealing with the Bomb in South Asia [Electronic resource] / S. Talbott // Foreign Affairs. - 1999. - Vol. 78. № 2. - P. 110-115. - Mode of access : <https://www.foreignaffairs.com/articles/asia/1999-03-01/dealing-bomb-south-asia>

15. Yardley J. Two Giants Try to Learn to Share Asia [Electronic resource] / J. Yardley, S. Sengupta // The New York Times Company. - 2008. - 13 January. – Mode of access : <http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=9C05E7DF153AF930A25752C0A96E9C8B63>

3

Стаття надійшла до редакції 08.12.2017 р.

V. Burlachenko, A. Trofimenko

MAIN STAGES OF DEVELOPMENT OF RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF INDIA AND THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

From the beginning of the XXI century Asian region has increased its international role. First of all, two rapidly developing countries - the People's Republic of China and the Republic of India strengthened their political and economic positions on the world stage. Today relations between these powerful states have a regional and global impact on the development of international relations in general. These states have enormous human, natural, economic, military-strategic potential. They are bound by a number of common interests on the world stage, collaborating within the framework of such international organizations as BRICS, SCO, "Triangle Russia - India - China". Bilateral trade turnover is growing annually at a very fast pace. However, today in the Chinese-Indian relations there are elements of both cooperation and rivalry.

The article presents analysis of the development of bilateral relations between India and the PRC for the period since 1950, when diplomatic relations have been established, to the present days. The authors have showed the process of forming a political dialogue between the countries, and distinguished its main factors.

The problem issues that arose between the countries in the early 1960's have been identified. The causes, course, and effects of the Indian-Chinese border war have been investigated. Features of the establishment of bilateral relations from conflict to strategic partnership in the XXI century have been considered.

On the basis of the analysis, the authors concluded that since the establishment of diplomatic relations, the political dialogue between India and China has developed unevenly, from conflict to strategic partnership. The authors have proposed the following conditional stages of the relationship between Republic of India and the PRC: 1) 1950 – 1954 – establishment of diplomatic relations and strategic partnership; 2) 1955 – 1962 period of gradual cooling of relations; 3) the 1962 – 1980 – border war and the end of the bilateral dialogue; 4) 1981 – 2003 – normalization of cooperation; 5) since 2003 – the transition of relations to the stage of "strategic partnership".

Key words: *the Republic of India, the People's Republic of China (PRC), Bandung Conference, McMahon Line, Border War, Strategic Partnership.*